

Arkivnr: 2018/3162-4
Saksbehandlar: Sveinung Klyve

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		20.03.2018
Fylkesutvalet		11.04.2018

Fråsegn til endring av manøvreringsreglement for Eidfjord Nord utbygginga - Bjoreio - Statkraft Energi AS.

Samandrag

Statkraft Energi AS søker om endring av førebels reglar for minstevassføringa i Bjoreio (utgår 14.04.2018) og fram til endeleg reglement bestemt gjennom den oppstarta revisjonen av konsesjonen for reguleringa av vassdraget.

Statkraft ynskjer gjennom denne endringa å betra tilhøva for anadrom fisk i nedre del av vassdraget, men også å få utnytta vatnet til auka kraftproduksjon i Sima kraftverk på inntil 12 Gwh pr år.

I konsesjonen frå 1977 har Statkraft pålegg om å oppretthalde ei vassføring i Vøringsfossen på 12 m³/s i perioden 1. juni til 15. september. Bakgrunnen for denne minstevannføringa er omsynet til det visuelle intrykket av Vøringsfossen i turistsesongen.

Økonomi: Gjev ein auka kraftproduksjon

Klima: Bidreg til auka fornybar kraftproduksjon

Folkehelse: Ein større bestand av anadrom fisk kan bidra til auka friluftaktivitet

Regional planstrategi: Ikkje relevant

Forslag til innstilling

1. Det må sikrast tilstrekkeleg minstevassføring på anadrom strekning i Bjoreio heile året. Fiskefagleg instans meiner at dette må vera minimum 2m³/s. Dette må prøvast ut inntil endeleg revisjon av konsesjon er utført.
2. Det må sikrast optimal vasstemperatur i vekstsesongen for anadrom fisk med tapping av minstevassføring frå stader der vasstemperaturen i størst mogeleg grad samsvarer med naturleg vasstemperatur for årstida for å få naturleg vekst av fiskeyngelen.
3. Det må sikrast fast vassføring nedfor Tveitafoss kraftverk for å unngå stranding av fiskeungar i dette området.
4. Det må fotodokumenterast at ikkje endra vassføring reduserer synsopplevinga av Vøringsfossen frå dei tilrettelagde turist-utsiktspunkta. Fossen er eit av våre mest kjende fossefall i Noreg og eit «turistikon» som ein må ta vare på.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Statkraft søknad om endring av manøvreringsreglement for Bjoreio

Fylkesrådmannen, 07.03.2018

Fakta:

I konsesjonen frå 1977 har Statkraft pålegg om å oppretthalde ei vassføring i Vøringsfossen på 12 m³/s i perioden 1. juni til 15. september. Bakgrunnen for minstevannføringa er omsynet til det visuelle inntrykket av Vøringsfossen i turistsesongen.

For å betre tilhøva for stammene av laks og sjøaure i vassdraget, sikra Statkraft vintervassføring gjennom frivillig slepp av vatn i perioden 2004 til 2006. Frå 2007 har Statkraft hatt fire ulike mellombels manøvreringsreglement i Bjoreio. Både perioden og mengde vatn har auka frå dei første åra med vasslepp. I gjeldande løyve gjeve i NVE 07.06.2013, er kravet 11 m³/s i perioden frå 1. juni til 15. september og 0,7 m³/s i perioden frå 15. november til 14. april. Hovudformålet har vore å flytte noko av den pålagde minstevannføringa frå sommaren til vinteren av omsyn til anadrom fisk. Tapping av minstevassføring har vore gjort frå stader der vassstemperaturen i størst mogeleg grad samsvarer med naturleg vassstemperatur for årstida for å få naturleg vekst av fiskeyngelen.

Uni research miljø konkluderer med dette i si fiskefaglege vurdering:

Undersøkingane som har vore gjennomført i vassdraget sidan 2007, viser at tiltaka som er sett i verk har vore positive for fisken. Slepp av vatn vinterstid vert vurdert som eit svært viktig tiltak for å redusere død av fiske-egg og å sikre vassdekt areal for ungfisk. Under det gjeldane manøvreringsregimet skal det sleppast 0,7 m³/s i perioden 15.11-14.04. Dette sleppet av vatn bør aukast ytterlegare for å sikre ei vassføring på 2 m³/s på anadrom strekning i lågvass-perioder. Det bør også sikrast at det ikkje førekjem kritisk låge vassføringar i heile perioden utan minstevassføring 15.09-01.06.

Ein må fortsetje med tapping av vatn fra Isdal og Storlia for å auka vassstemperaturen i Bjoreio. Det vert anbefalt også at det vert etablert målestasjonar for vassføring for å dokumentere kor mykje slepp av av vatn bidreg med.

Forbitappingsventilen og køyremønsteret i Tveitofossen kraftverk må gjennomgåast slik at risikoen for episodar med raske vassstandsreduksjonar vert redusert. Dei påviste episodane med raskt fall av vatn kan føre til stranding av ungfisk i eit omfang som i betydeleg grad kan redusere effekten av dei andre tiltaka som er sett i verk.

Om søknaden:

NVE har den 02.08.2017 fatta vedtak om åpning av revisjon av konsesjonsvilkår for Eidfjord Nord utbygginga. NVE har bede Statkraft utarbeide eit utkast til revisjonsdokument innan 01.09.2017. Eidfjordvassdraget er prioritert i NVE-rapport 49/2013 om vannkraftkonsesjonar som kan reviderast, og i godkjent vassforvaltningsplan for Hordaland. På eit generelt grunnlag vil framleis utprøving av ulike minstevassføringslepp saman med vitenskapelege undersøkingar, kunne gje relevant bakgrunnskunnskap til revisjon av konsesjonsvilkåra for Eidfjord Nord utbygginga, skriv NVE i sitt høyringsbrev.

Fakta frå søknaden:

Statkraft Energi AS søker no om ei mellombels endring av minstevannføringa i Bjoreio som skal gjelde fra utløp av eksisterande midlertidige reglement (14.04.2018), og frem til oppdaterte vilkår inkludert manøvreringsreglement er endelig fastsatt.

Sommar:

Frå 1. juni til og med 15. september: Sikre ei middelvassføring på 11 m³/s målt ved Høl. Vassføringa skal ikkje gå under 10 m³/s. Middel vert målt over 6 timar.

Haust:

Frå og med 15. september til 15. november: Det skal sleppast vatn til Bjoreio for å oppretthalde ein vassføring ved Høl på 1,5 m³/s.

Vinter:

Frå og med 15. november til og med 14. april: Det skal sleppast ein vassføring på 0,7 m³/s målt ved utløp Sysendammen.

For å betre temperaturen i Bjoreio, ønskjer Statkraft å vidareføre praksisen med å tappe noko av minstevassføringa gjennom luker i Storlia og Isdøla.

Energibalansen i dei omsøkte endringane kan gje ein auka kraftproduksjon i Sima kraftverk på inntil 12 Gwh pr år. Om ikkje søknaden vert innvilga søker Statkraft subsidiært om å få vidareføre dagens dispensasjon.

Vurdering:

Landskap

I dag er kravet 11 m³/s målt ved Høl for perioden frå 1. juni til 15. september for å ivareta fossefallet i Vøringsfossen. For å ikkje bryte dette kravet overtappar Statkraft med ca. 1,5 m³/s. Statkraft ønskjer å teste ut kor stor del av overtappinga som kan reduserast ved å tillate noko fluktuasjonar i vassføringa. Vassføringa skal aldri under 10 m³/s, og middelvassføringa over 6 timar skal vera 11 m³/s. Etter deira syn vil ikkje denne endringa redusere opplevinga av Vøringsfossen og dei vil få ein auka kraftproduksjon av vatnet. Fylkesrådmannen meiner det er positivt at Statkraft kan få ut meir kraftproduksjon ved litt endra manøvrering av vatnet ovanfor Vøringsfossen. Det er likevel viktig å peika på at fossen er ein av dei mest besøkte fossefalla i Noreg og det er viktig at synsopplevinga frå dei tilrettelagde turist-utsiktspunkta for turistane ikkje vert dårlegare med det nye reglementet. Dette må difor dokumenterast betre med foto på ulike vassføringar.

Anadrom fisk:

Med endringa Statkraft no søker om, aukar perioden for minstevassføring med to månadar (15. september til 15. november). Det skal sleppast vatn til Bjoreio for å oppretthalde ein vassføring ved Høl på 1,5 m³/s. Denne endringa er særst positiv for anadrom fisk. Det har tidlegare vore periodar med særst låg vassføring i denne perioden. Frå vinteren 2013/2014 og fram til i dag, har det vore slept 0,7 m³/s frå Sysendammen i perioden 15. november til og med 14. april. Dette ønskjer Statkraft å vidareføre. Undersøkingane som er gjort i vassdraget viser at eit slepp på 0,7 m³/s har gitt den høgast eggoverlevinga i perioden 2004 – 2017 (varierte mellom ca. 80 % til 92 %). Men, desse fire åra har vore forholdsvis nedbørsrike, med få lengre tørre periodar vinterstid.

Uni Research Miljø peiker i sin fiskefaglege rapport mellom anna på at i særskilte tørre vinterperiodar kan òg eit slepp på 0,7 m³/s frå Sysendammen gje moderat eggoverleving. I rapporten er det difor anbefalt å auke sleppet for å sikre ein vassføring på anadrom sone på 2 m³/s. Statkraft ønskjer ikkje det då dei meiner auka vasslepp utover 0,7 m³/s, vil ha marginal effekt på overlevinga i gytegrupene.

I perioden 15. april til og med 31. mai er det ikkje lagt opp til slepp av vatn og difor inga minstevassføring. Fylkesrådmannen er positiv til at Statkraft har gjennomført tiltak i Eidfjordvassdraget som har gjort tilhøva for anadrom fisk betre. Innføring av minstevassføring om hausten betrar forholda for både ungfisk og gytefisk. Etter vårt syn må ein no også sikre tilstrekkeleg og nok vatn heile året. Statkraft må difor etablere ei form for vasslepp også i perioden 15. april til 31. mai. Utan dette kan det komme periodar der rognoverlevinga vert påverka negativt.

Det er viktig at eit nytt manøvreringsreglement fram til revisjon av gjeldande konsesjon legg opp til ei framtidsretta miljøtilpassing i vassdraget. Det er då naturleg med ei krav om tilstrekkeleg minstevassføring i vassdraget heile året. UNI miljø har i sin fiskefaglege rapport peika på at ein må sikra ei vassføring på minst 2m³/s på anadrom strekning nedst i vassdraget. Dette bør no prøvast ut som eit tiltak for å få erfaring før endeleg fastsetjing ved avslutta revisjon. Ein slik revisjonsprosess har vist seg å ta mange år, så det er difor viktig å få prøvde dette ut i denne perioden. Aukande nedbør i framtida vil gje kraftregulanten auka kraftproduksjonen, noko som også må kunna gje større spelerom til å sleppa meir minstevassføring til vassdraget.